

Uherské Hradiště

Észak-Morvaországba mindig Nyitrán keresztül utazunk, mert így módon – Csehországba lépve – útba ejthetjük a három „magyar” nevű városka valamelyikét.

Itt, a hajdani magyar–morva határtól 15–20 km-re találhatók ugyanis Uherský Brod (Magyar rév), Uherský Ostroh (Magyar szirt), valamint városunk, Uherské Hradiště (Magyar vár).

Elnevezésüket indokoltnak látjuk, ha tudjuk, hogy Könyves Kálmán uralkodása (1308–1342) idején, oklevéllel bizonyítottan a magyar föld még a Morva–Olšava folyókig terjedt, így mindhárom település helye pontosan a határra esett. Hármuk közül talán Uherské Hradiště érdemi megleginkább városnézésünket útközben. Valójában napokat is tölthetnénk itt, mert a városban rengeteg a látnivaló. Egyrészt a „Staré Město” (Óváros) városrészben a IX. századi Nagymorva Birodalom látványos és látogathatóvá tett emlékeit tárták fel az 1960-as években, másrészt Uherské Hradiště az ún. „Slovácko” országrész központja, melynek kultúráját számtalan helyszínen mutatják be az érdeklődő közönségnek. Az említett morva-szlovák vidék lakói ugyanis erősen „szlovákosak”, mind beszédjüket, mind viseletüket, mind népzenejüket, temperamentumukat illetően: a szlovákiai karakter bemutatására gazdag városi múzeum, valamint egy egész park, a Smetana-kert szolgál. (Az Osztrák–Magyar Monarchia idejében a magyar szakirodalom a morva-szlovákokat egyszerűen tónak nevezte.)

Ha mindezen múzeumi specialitásokra nem futja rövid időnkéből, a város bebarangolása kihagyhatatlan. Már a várostérkép futólagos áttanulmányozásakor feltűnik, hogy a helységnek furcsa módon két főtere van, és a régi városháza a főtereket összekötő utcának pontosan a közepén áll. Honnan ered ez a jószerint egyedülálló városrendezői megoldás? A feleletet a történelem adja meg.

A várost II. Přemysl Ottokár alapította 1267-ben, a Morva-folyónak akkor még – a XVII. század végéig – létező szigetén, a magyarok folytonosan ismétlődő támadásainak elhárítására. Az új település két régebbi közé ékelődött be: északon a már említett Staré Město – amelyet akkor még Velehradnak hívtak – határolta, délen is csaknem összeért Kunovicével. Minthogy az új város lakóit a két említett településről toborozták, mindkét csoport kapott egy-egy főteret: a

kunoviceiek a délebbi elhelyezkedésű – ma Masarykról elnevezett – teret, a Staré Město-ból jöttek az északi, Mariánské náměstí népesítették be, a városházát pedig testvériesen, a két tértől azonos távolságban építették fel.

Mivel a megalapított új város a velehradi apátság területén jött létre, először a Nový Velehrad nevet kapta. A XIII–XIV. század fordulóján már Hradištěnek nevezik, 1497-től pedig Uherské Hradiště. Új nevének megszerzésében valószínűleg Corvin Mátyás is segített, aki az 1470-es években többször sikertelenül ostromolta a várost. Mégis az 1479-es olmützi egyezség után békésen birtokába került településsel igen lovagiasan viselkedett: a mindenkori cseh király iránti hűségért városcímerrel és a piros pecsét engedélyezésével jutalmazta meg őket.

A kezdetben csak széles árokkal és cölöpfalal megerősített város már 1315-ben Csák Máté, 1334-ben Róbert Károly ostromát szenvedte. A huszita háborúk alatt már a XIV. század közepén kiépített kövdművek segítségével tartott ki Zsigmond és a katolicizmus hűségén. 1432-ben magyar hadak verik vissza a huszitákat a város falai alatt. Számtalan kiváltságot kapott az évszázadok alatt az uralkodójához hű település. Zsigmond uralkodása alatt (1387–1437) elnyerte a só szabad raktározási, valamint a városon átszállított só utáni vám jogát. Utószülött László a zsidók adójával, Pogyebrád György 12 évi adó elengedésével jutalmazta őket, és megengedte fél mérföldes körzetben minden kupectól vám szedését. (A jó hragyistyáni polgárok erre megvették a környező falvakat, így szélesítve ki vámszedésük hatósugarát.)

Corvin Mátyás elleni sikeres védekezésük jutalmául az addig önálló Staré Město tulajdonjogát is megkapták. Jagello Ulászló a vámszedő jogosítványukat egy mérföldre kiszélesítette, elengedte ezen felül az összes adójukat, helyette csupán évente egy kardot kellett ajándékozni a királynak 31 dukát értékben.

Uhg. Brod

Oberring